

УДК 633.11:631.527

Холод С. М., науковий співробітник інтродукційно-карантинного розсадника

Устимівська дослідна станція рослинництва

Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН України

E-mail: udsr@ukr.net

ГЕОГРАФІЧНО ВІДДАЛЕНІ ЗРАЗКИ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ РОЗСАДНИКА 21ST IWWYT-SA ЯК ВИХІДНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ

Інтродукції сортів з інших еколого-географічних зон вимагає перевірки їх як на загальну адаптивність, так і на популяційну комплементарність вступати в симбіотичні відносини з іншими культурними рослинами із патогенною мікрофлорою. Метою досліджень було надати інформацію про результати вивчення інтродукованих зразків пшениці м'якої озимої в Устимівському інтродукційно-карантинному розсаднику (Полтавська обл.) та виявити цінні ознаки у матеріалу, в умовах південної частини Лісостепу України.

Вихідним матеріалом досліджень слугували еколого-географічні віддалені сорти, лінії та гібридні форми пшениці м'якої озимої із міжнародного розсадника 21ST IWWYT-SA (21 ST International Winter Wheat Yield Trial For Semi-Arid Areas), що надійшов із Турецької філії CIMMYT. У складі розсадника 40 зразків пшениці м'якої озимої з 4 країн, що беруть участь у цих випробуваннях (Туреччина, Мексика, США, Росія). Матеріал висівали на полі інтродукційно-карантинного розсадника по чорному пару на ділянках 1м² у двократній повторності.

У результаті первинного вивчення нового інтродукованого матеріалу пшениці м'якої озимої виділено зразки з високим та оптимальним рівнем прояву таких ознак, як: урожайність 500г/м² (у сорту-стандарту Українка одеська – 400 г/м²), озерненість (>55,0 зерен), маса зерна з колоса

(>2,5 г), продуктивність рослини (> 5,0 г з рослини) – ‘THELIN/2*WBLL1/3/AGRI...’ (IU073425), ‘CUPRA-1/3/CROC1/AE...’ (IU073430) (TUR), ‘U1254.1.5.1.1/TX89V4213/5/...’ (IU073445) (MEX), ‘ESPADA/KARAHAN’ (IU073435), ‘WBLL1*2/BRAMBLING/’ IU073450 (USA); довжина колоса (>10,0 см), озерненість (>55,0 зерен) та маса зерна з колоса (>2,5 г) – ‘CMH74A.630/SX//CNO79/...’ (IU073427), ‘SOYER/BONITO-36’ (IU073429) (TUR), ‘SUNCO.6//TNMU/TUI/3/...’ (IU073451) (USA); довжина колоса (>10,0 см), озерненість (>55,0 зерен), маса зерна з колоса (>2,5 г) та продуктивність рослини (> 5,0 г з рослини) – ‘TJB368.251/BUC//...’ (IU073434), ‘QUAIU//KRASNODAR/FRTL’ (IU073436), ‘BILINMIYEN96.27//...’ (IU073442), ‘ALPU01/3/FDL4/KAUZ//...’ (IU073444) (TUR); довжина колоса (>10,0 см), озерненість (>55,0 зерен), маса зерна з колоса (>2,5 г), продуктивність рослини (> 5,0 г з рослини) та маса 1000 зерен (>45,0 г) – ‘BILINMIYEN96.27//...’ (IU073442), ‘ALPU01/3/FDL4/KAUZ//...’ (IU073444) (TUR); довжина колоса (>10,0 см) та озерненість (>55,0 зерен) – ‘CROC_1/AE.SQUARROSA...’ (IU073426), ‘TNMU//PSN/DOVE/3...’ (IU073428), ‘AKULA/BONITO//F10S-1/7/...’ (IU073432), ‘AKULA/BONITO//F10S-1/7/...’ (IU073433) (TUR). Вищезазначені зразки заслуговують додаткового вивчення, після чого можуть бути використані як цінний вихідний матеріал в подальшій селекційній роботі.

УДК 633.11/.14"324":636.085.51:631.5

Храмов Ю. В., студент агробіологічного факультету,**Свистунова І. В.**, кандидат с.-г. наук, старший викладач кафедри кормовиробництва, меліорації і метеорології

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: irinasv@ukr.net

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАХОДІВ ВИРОЩУВАННЯ НА ПОЖИВНІСТЬ ЗЕЛЕНОЇ МАСИ ОЗИМИХ ПРОМІЖНИХ КУЛЬТУР

Однією з ключових проблем агропромислового виробництва України є збільшення виробництва тваринницької продукції. В зв'язку з цим, особливого значення набуває розвиток м'ясного і молочного скотарства, яке забезпечує продовольчий ринок м'ясом, молоком та продуктами їх переробки. Проте, виробництво продукції тваринництва знаходиться в прямій залежності від використання збалансованих кормів, з яких близько 90% одержують з орних земель. В таких умовах важливого значення набуває конвеєрне виробництво зелених кормів на орних землях, яке організують на основі використання різних видів, сортів і гібридів однорічних і багато-

річних культур та їх сумішок. Причому розробка нових рішень стосовно конвеєрного виробництва зелених кормів на орних землях передбачає стале їх виробництво на основі агроекологічних моделей кормовиробництва, яке базується на ефективному використанні агроландшафту з оптимальною структурою основних і проміжних посівів, а також культурних сіножатей і пасовищ та збалансованим співвідношенням галузі тваринництва і рослинництва із застосуванням енергоощадних агротехнологій.

Ефективним заходом збільшення зелених кормів (до 20-25 %) і підвищення використання орних земель є вирощування післяжнивних про-

міжних культур, наприклад, тритикале озиме, яке на сьогодні, представлено на ринку України значною кількістю сортів.

Полюві дослідження проводились на дослідному полі кафедри кормовиробництва, меліорації і метеорології ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» на чорноземах типових малогумусних.

Об'єктом досліджень були озимі культури: пшениця (контроль), жито (контроль), тритикале: 'АД 3/5', 'АД 44', 'АДМ 9', 'Поліське 29', 'АДМ 11', 'АД 52', висіяні в 5 календарних строків: 25 серпня, 5, 15, 25 вересня та 5 жовтня. Розмір посівної ділянки – 36 м², облікової – 25 м². Попередник – кукурудза на силос. Вміст гумусу в орному шарі складає 4,34-4,68%, рН - 6,8-7,3.

В результаті проведених досліджень встановлено, що у фазі колосіння забезпеченість кормової одиниці перетравним протеїном становить: у жита –123-130, пшениці – 128-133, тритикале – 114-132 г/корм.од. Як і під час трубкування відмічалась тенденція до зростання кормової цінності зеленої маси всіх культур у напрямку від ранніх до пізніх строків сівби. У більшості випадків біологічні особливості культури та сортів тритикале, різних за темпами нарощування вегетативної маси, впливали на якість корму через зміну співвідношення між елементами структури вегетативної маси рослин. Під час колосіння краща забезпеченість кормової одиниці протеїном, незалежно від строку сівби, характерна для сортів 'АДМ 9' та 'АД 52' – відповідно, 120-127 і 126-132 г/корм.од.

УДК 635.15:631.5

Цицюра Я. Г., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії
Вінницький національний аграрний університет
E-mail: yaroslavtsytsyura@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ФІТОЦЕНОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ В ОЦІНКІ ОПТИМАЛЬНОСТІ КОНСТРУЮВАННЯ АГРОФІТОЦЕНОЗІВ РЕДЬКИ ОЛІЙНОЇ

Оцінка агрофітоценозу будь-якої сільськогосподарської культури має два типологічно різні підходи. Перший з них використовує певні усереднені значення показників морфологічного розвитку рослини, який є визначальним у формуванні кінцевої продуктивності.

Інший – на використанні фітоценологічних показників, які дозволяють підійти до агроценозу певного технологічного варіанту з позиції врахування складних взаємовідносин між рослинами культури, сегетальною рослинністю з огляду на гідротермічні особливості вегетації. Саме другий вказаний підхід на сьогодні є одним із перспективних та активно вивчається у приміненні до багатьох сільськогосподарських культур.

Враховуючи актуальність окресленого напрямку нами впродовж 2013-2019 рр. вивчались базові фітоценологічні показники сортів редьки олійної з огляду на технологічні варіанти її вирощування з інтервалом 1-4 млн шт./га схожих насінин за рядкової сівби та з інтервалом 0,5-2,0 млн шт./га схожих насінин за широкорядної (міжряддя 30 см). Обидва технологічних диференційованих варіанти інтервалів вивчались на фоні повного мінерального удобрення NPK від неудобреного контроль до застосування 90 кг/га діючої речовини з технологічним кроком внесення між варіантами в 30 кг/га діючої речовини. У якості фітоценологічних параметрів в облік ви-

користано наступні: коефіцієнт віталітету (IVC), модуль морфологічної мінливості (Mod_x), індекс морфологічної інтеграції рослин (I_{mi}), індексу якості ценозу (Q) та інші відповідно до стандартизованих методик їх визначення. Систему морфологічних ознак рослини було розділено на три блоки: блок стебла і кореневої системи, блок листового апарату, блок генеративної частини. Дослідження проводились на сірих лісових ґрунтах з типовим для них рівнем ґрунтових умов родючості.

У результаті багаторічних досліджень встановлена складна вертикально-просторова структура агрофітоценозів редьки олійної. Аналіз віталітетної стратегії, що спирався на поглиблений аналіз модульно-варіаційного блоку дозволив всебічно оцінити ефективність вивчаємих варіантів удобрення редьки олійної та виділити найбільш продуктивний варіант припосівного формування агроценозу сортів редьки олійної в інтервалі норм висіву 1,5-1,7 млн шт./га схожих насінин для широкорядної сівби та 1,7-2,5 млн шт./га схожих насінин за звичайної рядкової на фоні, відповідно, мінерального живлення 30-60 кг/га для варіантів рядкового інтервалу та 60 кг/га з можливістю збільшення для варіантів широкорядного інтервалу норми висіву з огляду на можливість вилягання культури на завершальних етапах її вегетації.